

Nisse i Trånshult

en småländsk byterrorist på
1850-talet

Spetsgård

Landskap: Småland
Tidpunkt: 16 nov 1853

Brott: Dråp Den siste som avrättades på Ruda galgbacke.

Lördagen den 29 nov. 1851 på morgonen kommer ett bud från Trånshults by, som då för tiden tillhörde Högsby församling, till kronolänsman Joh. Pettersson i Högsby och kallar honom dit, emedan där kvällen förut begåtts ett fasansfullt mord, för vilken tjänstgörande soldaten vid Livkompaniet av Kungl. Calmar regemente, 47-årige Jonas Boston, boende i sagda by, fallit offer.

Så fort sig göra lät kuskade länsmannen dit och höll ett första förhör i den ruskiga affären. Härom berättar han själv i ett till Handbörds Häradsrätt sedermera ingivet protokoll bl. a. följande:

"Sedan jag erhållit anmälan om mordet begav jag mig till Trånshult i och för undersökning. Vid ankomsten gjorde jag mig först förvisad om brottets verklighet medelst besiktning av liket och fann detta tyvärr grundat. Det rysliga föremål som härvid mötte blicken är mig icke möjligt att beskriva, då jag nämligen fann och ganska väl kände igen soldaten Boston icke allenast misshandlad, varom flera åkommor i huvudet buro vittne utan även halsen alldeles avskuren till den förfärliga grad att långt mera av kroppens delar än strupen blivit med kniv genomträngda och avskurna. Härefter företog jag

den tilltänkta undersökningen för upptäckande av banemannen till detta fasaväckande brott, heter det vidare i länsmannens rapport. Därvid inhämtades att en f.d. bonde i Trånshult Nils Petter Nilsson, sedan någon tid burit så stort hat till Boston att han flera gånger i vittnes närvaro yttrat sin avsikt att taga honom (Boston) av daga.

Detta hat skulle haft sin grund, dels i att B. beskyllt Nilsson för att ha fränstulit honom en bagge, dels i att Boston blivit åberopad som vittne i ett vid häradsrätten mot N. anhängiggjort mål angående hemgång m. m. vilket vittnesmål N. fruktade skulle bli för honom graverande.

Vid förhöret framkom bl. a. att Boston tidigt på fredagsmorgonen gått bort från sitt hem under uppgift till hustru och barn att han inte skulle återkomma förrän tinget var slut på det han därigenom skulle undvika Nils Petter Nilssons förföljelser med mutor och hot om hämnd för berörda orsaker. Han gick dock inte längre än till sin svåger, arbetskarlen Nils Boman, som bodde i närheten. Här uppsöktes Boston av arbetskarlen Gustaf Mårdh, även från Trånshult, med anmodan från Nils Petter Nilsson (vilken på väg till Bomans kvarstannat i Ernebro, ett närbeläget torp), att medfölja hem till byn för att i godo bilägga den tvist som uppstått mellan Nilsson och Boston.

Ehuru B. fruktade att sådant skulle sluta illa medföljde han dock, (kär åt supen, som var i sikte, anmärker länsmannen) och alla tre, Boston, Boman och Nilsson följdes därefter åt hem mot Trånshult. Komna dit vid 2-tiden, gick Boston hem och de andra två till Nilssons bostad dit Mårdh hämtat en kanna brännvin som intressenterna "salat" till och som köpts i Ryningsnäs. Boston stannade inte hemma mer än c:a en kvarts timme, "varunder han beklagade sig över Nilssons sinnelag att vilja dels muta, dels hämnas på honom". Hustrun och den hemmavarande sonen, Nils Henrik, både honom att icke vidare umgås med Nilsson, allra minst den dagen, men Boston förklarade att han skulle gå till N. för att få utlovad betalning för den bortkomna baggen, en riksdaler banko. Boston gick.

Ett hemskt dåd

Hos Nilsson "förekom intet annat än superi" vari deltego, förutom värden själv och Boston, bonden Carl Ryding och dennes fader, undantagsmannen Lars Ryding, samt drängen Mårdh. Denna sysselsättning fortsattes tills skymningen inbröt varefter samtliga, med undantag av Nilsson, som stannade hemma. begåvo sig till Lars Rydings

bostad, där pokulerandet fortsatte "under sådant prat och stojeri som är vanligt mellan berusade personer".

Härunder märktes Nils Petter Nilsson, vilken icke varit inne hos Rydings, stående utanför gavelfönstret för att, som det förmodades, överfalla Boston då denna omsider skulle begiva sig hem. Efter en stunds vistelse hos Rydings varunder Boston syntes ha förmärkt och fruktat att stunden nalkades då den utlovade hämnden skulle verkställas hade han sagt: "Vill de slå mig, så få de, det kan ingen hjälpa", vartill Lars Ryding svarat: "Sådant skall ej hända - jag ska följa dig hem". Då de båda kort därefter skulle gå ut genom dörren i avsikt att bege sig hem till Boston fick denne, av Nilsson, som stått dold bakom dörren, ett så våldsamt slag i huvudet att han stöp, varpå N. grep tag i honom och drog honom några steg åt sidan. Stället, där denna hemska gärning förövades, gav sig väl tillkänna genom den myckenhet blod som fanns kvar vid undersökningstillfället och som trängt tämligen djupt ner i jorden. Ett litet stycke därifrån fanns ytterligare en stor blodpöl. Såväl Lars Ryding som arbetskarlen Gustaf Mårdh uppgåvo vid detta första förhör att de sett Nils Petter Nilsson "icke allenast tilldela Boston slaget när han kom ut ur stugan" utan Mårdh tillade att han även förmärkt det ögonblick då missgärningen fullbordades, men hur nära intill brottsplatsen han då befann sig har han ej uppgivit".
Så långt länsmannens redogörelse.

En förhärdad brottsling

Den för mordet misstänkte, bonden Nils Petter Nilsson, född den 21 oktober 1821 och således 30 år gammal, blev genast häktad och fick följa med länsman Pettersson tillbaka samt insattes i häradshäktet i väntan på en första rannsaking, vilken ägde rum å tingsstället vid Staby den 2 december. Samtidigt hade N. även att svara för att han den 5 sept. med stenar söderslagit fönstren hos malmslagaren Carl Persson i Forsaryd varjämte han samma kväll inträngt i torparen Daniel Jonssons fån Trånshult hus och därvid "slagit" denne och hans hustru blå och blodiga".

Den mördades änka och 19-årige son voro närvarande vid tinget.

Svaranden, som var en kraftig man med ljust hår och blå ögon, visade i sitt uppträdande "djärvhet och övermod" och syntes inte alls berörd av att stå ansikte mot ansikte med sitt offers efterlevande. För brott sade han sig aldrig ha varit tilltalad och angående de nu mot honom angivna erkände han väl att han den 5 sept. varit inne i Daniel Jonssons bostad, men förnekade bestämt att han där på minsta sätt förgått sig. Det skulle i stället ha varit Carl

Ryding, som våldfört makarna J. Likaledes bestred Nilsson åtalet rörande fönsterinslagningen hos Carl Persson i Forsaryd samt att han varit orsak till eller deltagit i soldaten Bostons avdagatagande. Han ville inte alls vidgå att han någonsin hyst, än mindre uttalat illvilja mot den dödade "med vilken han icke hade någon osämja". Boston hade väl blivit återopad till vittne emot honom ifråga om den förmenta hemgången hos Daniel Jonsson, men då Nilsson härtill vore alldeles oskyldig så hade han icke kunnat äga minsta skäl till att söka röja Boston ur vägen. Angående baggen hade svar. och Boston visserligen råkat i ordväxling, men denna hade i alla fall slutat med att de kommit överens om att "dricka förlikning" och vara vänner, för vilket ändamål de "salat" till förlikningsskålen. Detta hade skett dagen innan B. dödades. Följande dag hade Nilsson skickat den hos honom anställde Gustaf Mårdh efter brännvinet, varpå han fått tillsägelse att hämta Boston. Denne hade emellertid varit bortgången till svågern, Boman, varför de fortsatt dit.

Mårdh hämtade Boston, medan Nilsson väntade, och dessa överenskommo om att på kvällen sammanträffa till förlikningssammanträde hos Nilsson. Boston, kom också, som avtalat var, och sedan de båda Rydingarna även blivit inviterade till supningen tillbringade de kvällen tillsammans. Under samtalet hade Nilsson, som sade sig veta om att Boston tidigare varit inför domstol sakförd för mened, varnat denne för att vittna falskt i hemgångsmålet mot Nilsson. Vartill Boston fortfarande enligt den anklagades uppgift, genmält "att han nog ångrade sig och bure ett helvete inom sitt samvete, som många gånger manat honom att skära halsen av sig". Sedan Nilsson och han där efter några timmar "fridfullt samspråk", hade främmandet begivit sig av, medan N. gick ut till ladugården för att sköta om sina kreatur. Först senare på kvällen hade N. gått till byn och där erfarit vilket öde som drabbat Boston. Nilsson hade dock. med anledning av B:s yttrande till honom, antagit att det varit fråga om självmord.

Ehuru förhørsprotokollet upplästes, och i trots av att Nils-Petter Nilsson, "både ömt och allvarligt uppmanades att genom en sanningsenlig bekännelse lätta sitt samvete och därigenom möjligen mildra följderna av sitt grova brott" vidhöll han sina uppgifter, men sedan åklagaren anmält att han till vittnen inkallat Carl och Lars Ryding samt Gustaf Mårdh, för att genom deras hörande söka leda brottet i bevis yttrade N. att bemälde vittnesmän själva förövat mordet och ämnade såsom falska

vittnen uppträda till hans fällande samt yrkade att de måtte förbjudas vittna i målet.

På domarens fråga hur Nilsson som själv sagt sig vara ovetande om illgärningen, kunde ha sig bekant vem som begått den, svängde den anklagade om och påstod att nu, sedan de rätta gärningsmännen blivit angivna, ville han sanningsenligt uppge vad han hade sig bekant om Bostons död.

Den anklagade duka upp historier

Nilsson berättade nu, att han efter någon timmes sysslande i ladugården hade begett sig åt det hållet av Trånshults by där Carl Rydings bostad var belägen, i avsikt att skaffa sig en legokarl för följande dag. Kommen i närheten av Rydings hus hade han hört buller och oväsen där inifrån. Han hade då stannat vid norra gaveln en halv timmes tid, varefter han sett Rydings hustru komma springande med sina barn av huset och hört henne klaga över att misshälligheter och slagsmål ägde rum i hennes hem.

Kort därpå syntes Carl Ryding komma från sin stallbyggning springande mot huset i samma ögonblick Boston lämnade detta, varunder Ryding vredgad ropade: "Var är den dj--n. skola vi intet kunna ge honom nog". Lars Ryding visade sig då i nämnda dörr, beväpnad med en "bryggetratt" och tilldelade därmed Boston ett så hårt slag i huvudet att denne genast dignade mot marken varefter Carl Ryding och Mårdh (som kommit ut från huset) med var sitt vedträ givit Boston slag på slag, medan Ryding ropade: "Vi ska bråka honom riktigt." Till sist hade Ryding fattat tag i en mot väggen lutad stång, med vilken han ytterligare våldfört Boston. Det var mycket mörkt och N. kunde därför ej se var slagen träffade. Då domaren erinrade Nilsson om att han, om han verkligen sett våldet, bort avvärja det eller ropa efter folk, svarde N. att han vid våldsgärningen visserligen stått sex å sju alnar från förövarna, men ej vågade ge sig tillkänna av farhåga för att själv våldföras. (Läsaren kan, genom att jämföra dessa uppgifter med vad de utpekade gärningsmännen vittnena senare anförde, konstatera att Nilssons berättelse stämde överens med verkliga förloppet i de flesta punkter, dock med det icke oviktiga undantaget att det var Nilsson själv som var våldsverkaren).

Senare på kvällen hade N. händelsevis sammanträffat med Mårdh vilken, fruktade att N. ägde kunskap om brottet, dragit sin kniv och hotat mörda honom om han omtalade Rydings och Mårdhs brottslighet. För att ge mer styrka åt hotet hade Mårdh tillagt att Ryding och han i så fall skulle vittna

att Nilsson vore mördaren. Varför Nilsson stannade en kvarts timmes tid stannade utanför Rydings hus "ville han ej förklara". Åklagaren lika väl som Ryding och Mårdh, bestredo Nilssons utsago, som de förmenande innefatta ett försök att genom vittnens jävande slingra sig undan ansvar, varför åklagaren vidhöll sitt yrkande om de instämnda vittnenas hörande samt ytterligare påkallade vittnesmål av hemmansägarna Sven Håkansson och Anders Andersson i Trånshult samt smeden Jonas Petter Carlsson i Lugnet. Den anklagade var genast färdig med nya invändningar mot Ryding och Sven Håkansson, vilkas hörande han tydligen till det yttersta ville söka förhindra. Mot Carl Ryding anmärkte han nu att denne varit häktad och tilltalad för dråp och mot Sven Håkansson att denne straffats för snatteri. Åklagaren upplyste i förra fallet att Ryding väl blivit för en fem-sex år sedan tilltalad för nämnda grova brott men icke kunnat till ansvar fällas. Beträffande Sven Håkansson hade nhämtats att han år 1840 (alltså för 11 år sedan) tillgripit några bräder och därför dömts för första resan snatteri men, enligt rättens upplysning, sig efter den tiden ärligt och väl skickat, varför jäven lämnades utom avseende. Häremot anmälde Nilsson missnöje till fullföljd i sammanhang med huvudsaken. Mot de båda andra vittnena, som tydligen ansågs mindre farliga, hade svar. inga jäv att anföra.

Nils-Petter var allmänt fruktad

Först hördes Lars Ryding, en 59 års man "av stark kroppsbyggnad". Han intygade till att börja med att han senaste tiden före Nilssons häktning hört denne yttra hat och ovänskap mot Boston för bagghistotiens skull. Angående supkalaset, som fick ett så olyckligt slut, berättade Ryding att Boston börjat gyckla med Mårdh, som han fattade i kragen varvid M., som syntes rörd av spriten, raglat omkull i spiseln och stött sin näsa i blod. Under tiden hade Nilsson tittat in genom stugdörren, men hastigt dragit sig tillbaka, då hann fann sig bemärkt. De innevarande började av detta N:s beteende hysa farhågor för att det skulle gå till våldsamheter, varför Carl Ryding tog sin hustru och sitt 3-åriga barn med sig och försvann i mörkret. Strax därpå gick också Mårdh ut, de andra stannade i stugan. Bostaon, vilken också blivit förskräckt över Nilssons närvaro i trakten, vågande inte gå ut ensam, varför vittnet erbjöd sig att följa med honom. Då nu Ryding, Boston och dennes son, vilken också deltagit i pokulerandet, i nämnd ordning gingo uti förstugan, hade vittnet sett Mårdh stående vid dörren till höger i byggnaden och då Boston, för att förvissa sig om att ingen person stod utanför, stödde armen mot

dörrposten och stack ut huvudet hade vittnet tydligt märkt att Nilsson som stod bakom dörren, sannolikt med en s. k. bryggetratt som tillhygge, tilldelat B. ett slag i huvudet, så häftigt att B. bara hann ropa "aj" innan han föll framstupa och "troligen avdånades, emedan intet vidare ljud hördes än dånet av slaget".

Det var visserligen mycket mörkt, men enär skenetinifrån rummet spred en matt dager hade vittnet tydligt kunna se att det var Nilsson och icke någon annan som våldförde Boston. När vittnet begett sig ut för att söka efter B. som fallit utför trappan hade även han fått ett slag som fällde honom till marken, varefter han smög sig undan till sitt närbelägna vedskjul, där han varseblev hur Nilsson, beväpnad med ett vedträd, om några minuter återkom och med detta tilldelade Boston upprepade slag. På grund av mörkret hade R. dock inte sett varken hur många gånger Nilsson slog eller var slagen togo. Efter ett kort uppehåll, varunder N. sprang upp på en höjd, troligen för att se om folk fanns i närheten, återvände han till offret för sin hämnd och strax därpå hörde vittnet ett rosslande ljud, liksom om B. uppgett andan eller blivit skuren i halsen. Därefter drog Nilsson den döda kroppen över en vattenpöl neråt den källa, där liket senare på aftonen påträffades av den dödades änka.

Under hela denna tilldragelse hade Mårdh uppehållit sig på samma gömställe som vittnet. Han hade kommit dit just när N. började misshandla sitt offer med vedträ't och hade alltså sett hela förloppet av illgärningen. Vittnet hade inte märkt att Nilsson haft någon kniv eller annat skärande instrument.

Domaren undrade varför vittnet inte påkallat hjälp från de stugor som lågo på endast 30-40 alnars avstånd därifrån och och varför han sedan förteगत vad han sett. Vittnet angav som enda skäl sin stora rädsla för Nilsson, på grund varav han icke vågat företaga sig något, som var stridande mot dennes vilja.

Gustaf Mårdh, tjugosex år gammal, intygade också att Nilsson varit förbittrad mot Boston för beskyllningen om baggen. Då Mårdh kom med budet från sin husbonde ville Boston inte följa med utan menade att Nilsson kunde komma själv om han ville honom något. Då vittnet med detta svar återkom till N. Hade denne blivit ond och, visande sin kniv, yttrat: "Om Boston varit med nu, skulle jag ha satt den här i honom". Rörande händelsernas samband med mordet lämnade Mårdh samma uppgifter som Ryding. "Bryggetratten", som Nilsson använt såsom tillhygge mot Boston, hade stått i spiseln i Rydings

stuga, men fallit omkull då Mårdh under brottningen med B. Stupat i spiseln, varefter tratten flyttats ut i förstugan. När vittnet på natten gick hem till sitt träffade han Nilsson och åföljdes till dennes bostad varvid Nilsson yttrade: ”Jag har varit och dragit Boston ur källan” samt tillade, liksom han tagit för avgjort att han skulle dömas till fängelsestraff. ”det gör inget – tre år går väl”. Om orsaken till illgärningens förtigande hade Mårdh samma uppgifter som förra vittnet.

Carl Larsson-Ryding, en 34-års man ”som i orten var fruktad för sin vildsinthet och illslughet” hade hört Nilsson flera gånger yttra att han skulle ta livet av Boston. De båda antagonisterna hade visserligen druckit förlikningsskål, men Ryding, som sedan barndomen kände Nilssons inbundna väsen, förstod av dennes ”vrånga miner” att han icke hade allvar därmed. Under handgemänget mellan Mårdh och Boston hade Rydings hustru plötsligt utropat: ”Kors, Nils Nilsson tittade genom dörren!” Ryding anade att det skulle bli bråk och tog de sina med sig ut. Såg då Nilsson stå på lur vid dörren och begrep att han fikade efter att våldföra Boston. Ryding gick till sitt stall och visste ingenting om brottet förrän Mårdh talade om det. Dagen därpå, strax innan länsman kom, hade Nilsson kommit till Ryding och sagt: ”Om du eller ditt folk nämner att I sågen något i afton så ärer I livlösa och ser I blod vid källan, så kan du ju surva bort det.” Vket vittnet, full av förskräckelse, lovat verkställa.

Den anklagade lät sig icke förbluffa. Han förnekade helt och hållet vad vittnena sagt och betecknade detta såsom i alla avseenden falskt och osannfärdigt. Ett annat vittne berättade att han vid källan hört Bostons änka fråga Nilsson om han ”slagit ihjäl hennes karl”, vartill N. Svarat: ”Han har så många gånger vittnat falskt, så det var nog nu.” (Boston hade tidigare varit tilltalad för mened utan att ha blivit för densamma fälld).

Nilsson erkände att han av harm över Bostons änkas tillvitelser yttrat sig som vittnet sagt.

Ett par grannar till Rydings omtalade att de sett Nilsson mordkvällen stå på lur utanför Rydings hus. Båda intygade samstämmigt att Nilsson var allmänt fruktad för sitt ”ilskna lynne”. En av grannarna omvittnade att han fram på kvällen vaknat av sorl och skrik från en stor hop folk. Strax därpå hade Nilsson och Mårdh gått förbi varvid N. Hörts säga: ”Min kniv var vass ikväll”. Den åtalade nekade till allt och hemställde att Ryding, Mårdh och Sven Håkansson borde förete prästbevis över sin frejd samt varnas för mened. Fräckt så det förslog!

Längre kom man inte den gången utan Nilsson återfördes till Kalmarfängelset, där han fick sitta tills dagen före julafton, då målet mot honom åter förekom. Vid detta tillfälle berättade Mårdh ytterligare att Nilsson den dag han blev stämd för fönsterinslagningen hos Persson, vilket Boston ansetts ha föranstaltat pekat på B:s hus och sagt: ”Det där knektbostället skulle brinna. Nu har han visst ställt sig ett torp under Berga, men han ska få en dålig flyttning dit.”

Till denna rannsaking hade prosten Wimmerstedt ingivit en skrift vari han om den häktade säger att denne ”alltid haft ett häftigt begär efter starka och rusgivande drycker som ännu mer uppretat hans övermod vid auktioner, marknader och köpingsfärder, då han först kommit i gräl och sedan i slagsmål. Han fruktades mycket av sina grannar både för sin ovanliga styrka och för sin tilltagsna djärvhet och hur han ofta varit tilltalad och dömd för slagsmål samt misstänkt för stöld men därom ej kunnat överbevisas. Vi leva i ett kristeligt samhälle där både borgerliga lagen och Guds uppenbara ord borde skydda alla medborgare för sådana brott, för vilka själva hedningarna rysa”, skriver prosten och tillägger: ”Inom de 25 senaste åren har icke ett så grymt, så fasaväckande brott blivit förövat. Ej nog att den mördade var sans- och livlös. På den värnlösa kroppen skulle grymheten utöva sitt nidingsdåd genom halsens sargande.”

Angående drängen Mårdh uppger prosten att denne visserligen ofta infunnit sig vid husförhör men ägt klen kristendomkunskap och ”icke sökt sitt förstånds upplysning eller sitt hjärtas förbättring.” Han är heter det vidare, icke elak med överläggning men han trives gärna bland lustige bröder. Carl Ryding får betyget att han ”haft och ännu har ett övervägande begär till starka drycker och blir då grälig till lynnet och vill handgripligen bevisa sina påståenden men är f. ö. Ärlig till sin vandel”.

Vid denna rannsaking berättas att Boston vid ett tillfälle sagt att Nilsson ”givit utstyggas ord och hotat örgöra” honom. Rydings hustru hade, då hon flydde över vedbacken med sitt barn, hört hur någon slogs till marken och att den slagne ”hostade” flera gånger. Av farhågor för Nilsson hade hon ej vågat ingripa och hade inte tänkt sig att det skulle sluta med mord. En soldat hade på en smygkrog i Högsby blivit vittne till ett gräl mellan Nilsson och Boston, varvid den förstnämnde yttrat: ”De ha länge aktat på mig, men jag tystar väl mun på dem inom kort.”

Det där kom Nilsson naturligtvis inte ihåg. Tredje rannsakingen ägde rum den 9 januari 1852. Då företeddes den omtalade bryggetratten, ett träkärl, som var 16 tum högt och vägde 12 marker. Häradstjänaren Sven Blank, som med biträde av en annan person skjutsat Nilsson till Kalmar efter förra rannsakingen, omtalar att denne, på tal om brottet, undrat om han skulle få lindrigare straff ifall han bekände. Då Blank svarat ja hade samtalet avstannat. – Det var bara löst prat alltihop, förklarade nu den häktade. – Rannsakingen fortsatte den 3 febr. intill vilken tid Nilsson förvarats i ensam cell. Fångpredikant Lunell, som ofta besökt N. I fängelset, hade uppmanat denne ”vars fräcka lynne nu syntes ha till någon del förmildrats” att bekänna. Denne kom då med en ny version.

Svaranden hittar på nya historier

Enligt denna skulle Nilsson, vid ankomsten till Rydings hus hört trätor och bråk därinifrån varför han stannat utanför. Carl Ryding hade kommit ut i sällskapet med Bosten och R. Eller dennes fader hade slagit Boston till marken med bryggetratten. Nilsson ”vars lynne genom förtärandet av brännvin blivit uppeldat” hade, då han såg sin ovän våldföras, icke kunnat låta bli att ge honom 3-4 slängar med ett vedträ. Han ville dock fortfarande inte medge att han givit Boston banesåret. Hur detta uppkommit sade han sig icke kunna upplysa. Nilsson hade dock ”erkänt” att han tillsammans med Carl Ryding och Mårdh släpat Bostons lik till källan. Inför rätta vidhöll Nilsson denna nya historia. Han ansåg sig för sin illgärning ha gjort sig saker till dödsstraff, men då han nu ”sannfärdeligen bekänt sitt brott” önskande han intet högre än att de andra måtte vakna till besinning och icke genom mened öka sin brottslighet. Den häktades ånger syntes dock icke vara allvarlig.

Carl och Lars Ryding, vilka ”saligt bedyrade” sin oskuld, vidhöll vad de förut sagt. Och detsamma gjorde även Mårdh, vilken absolut förnekade att han ”lagt hand” på den dräpte eller biträtt med att dölja liket.

Det blev återigen ett uppskov, nu till den 21 febr. Då talas det mest om hemgången hos makarna Jonsson.

Hustru J. Berättar att ett sällskap på tre personer antagligen Nilsson, Carl Ryding och Mårdh, slagit på dörren till J:s stuga mitt i natten och begärt få komma in. Då hon gjort upp eld i spiseln öppnade hon, men så snart de kommit inom dörren nappade en av dem ett vattenspann och slängde dess innehåll över brasan så att det blev mörkt i rummet, varefter

han drog hennes man ur sängen, misshandlade honom och kastade ner honom i en under byggnaden liggande källare. Hustru Jonsson flydde in i rummet och gömde sig bakom ett tråg. Hon hörde då mannen ropa: ”Nils-Petter. Slå inte ihjäl mig.” Strax efter hade våldsvarkaren kommit in i rummet, stuckit handen bakom tråget och fått fatt i hennes hår, varefter han dragit fram henne och kastat henne över en dricksbalja ner till maken i källaren. Där hade de misshandlade legat en timme innan de vågade sig upp.

Hustru J. Visste ingen orsak till brottet. Ett vittne berättade att Mårdh för honom erkänt att han varit med om att undanskaffa Bostons lik ”emedan Nils-Petter i annat fall skulle skurit halsen av honom.” Detta nekade Mårdh till. Vad Nils-Petter Nilsson beträffar bestred han på det bestämdaste att han varit med om våldet mot makarna Jonsson eller slagit ut fönstren hos Perssons. Han ändrade ingenting i sin sista berättelse angående mordsaken och yrkade att Mårdh skulle få göra honom sällskap i häktet, vilket dock ej bifölls.

Domen

Sista rannsakingen med Nils-Petter Nilsson hålles den 12 juli 1852, varvid han såsom mot sitt nekande överbevisad om att av hot och illvilja ha burit våldsamt hand mot Boston och därvid begagnat tillhygge varmed döden kunnat förorsakas samt således dräpt Boston och genom bortskaffandet av hans döda kropp sökt dölja brottet, dömdes att mista livet genom halshuggning.

Lars Ryding, Carl Ryding och Gustaf Mårdh dömdes, för det de ”vid gärningens utförande bistått och densamma fördolt” att straffas, var och en, med 28 dygns vatten och bröd på Kalmar länsfängelse.

Ett blodigt dramas hemska epilog

Nils-Petter Nilsson sitter därefter fängslad ända till hösten efterföljande år, i väntan på att straffet skall gå i verkställighet. Och till sist, den 16 november 1853, kommer den dag då hans brott skall sonas på galgbacken nära den plats där Ruda samhälle nu ligger. Det berättas att mördaren efter dåtida sed, på vägen upp från fängelset till galgbacken, får sin sista stryketår på en *gästgivaregård i Långemåla socken*. Två år inom fängelsemurarna hade brutit hans vilda mod och det var en mycket ångerfull och botfärdig brottsling som överantvordades i bödelns händer. En avrättning då för tiden skedde offentligt och stora folkskaror hade samlats, hotade att med sitt tryck spränga spetsgården. Yngre element, som icke på annat sätt

kunde få en överblick av det kusliga skådespelet, hade klättrat upp i träden runt omkring. När bilen föll försökte en gammal gumma, försedd med en flaska och en träsked, tränga sig genom bevakningskedjan för att komma åt några droppar av blodet, men fick ett slag av bödeln så att hon for åt sidan och tappade flaskan. Gumman grät och bad förgäves att slippa fram. Hennes son led av fallandesjukan och skulle säkert ha blivit botad om han bara fått litet av blodet, menade den stackars modern. Många av de i träden uppkrupna åskådarna släppte i det avgörande ögonblicket taget och störtade ner.

Det var den blodiga epilogen på ett ovanligt ruskigt brottmål.

Nils-Petter Nilsson blev den siste, som fick låta sitt liv på *Ruda galgbacke*.

Oskarshamns-Tidningen Fredagen den 14 augusti
1936